

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoCsp/42/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5118203546
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5118203546.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, právne zastúpeného Roman Kvasnica a partneri, s.r.o., so sídlom Piešťany, Žilinská cesta 130, proti žalovanému H. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., Y. XXXX/X, o zaplatenie 175.951,20 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 7Csp/15/2018-198 zo dňa 28. februára 2022 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Strany **n e m a j ú** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu (v celom rozsahu) zamietol. Východiskovo konštatoval, že žalobca uplatnený nárok skutkovo vymedzil ako plnenie z predčasne zosplatneného úveru. V konaní nebolo sporné, že medzi žalobcom a žalovaným 1/ a pôvodnou žalovanou 2/ (na majetok ktorej bol vyhlásený konkurz, z ktorého titulu uznesením z 26.7.2018 bolo konanie proti nej zastavené; v ďalšom texte preto odvolací súdu na žalujúcej strane označuje termínom žalovaný - v príslušnom gramatickom tvare - len pôvodného žalovaného 1/) bola uzatvorená dňa 22.2.2007 Zmluva o splátkovom úvere č. 0423936433, na základe ktorej veriteľ/žalobca poskytol dlžníkom spotrebný úver - americká hypotéka vo výške 179.267,16 eur (5.400.000,- Sk).

2. Okresný súd uviedol, že označená úverová zmluva bola predmetom prieskumu v inej veci tamojšieho súdu, v ktorom konaní bola právoplatne zamietnutá žaloba (aj) o určenie jej neplatnosti. Hoci táto zmluva bola v danom konaní vyhodnotená ako zmluva o úvere podľa § 497 Obch. zák., záväzkový vzťah bol posúdený ako vzťah spotrebiteľský. Okresný súd dotknuté rozhodnutie (rozsudok tamojšieho súdu č. k. 6C/233/2015-245 z 11.12.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/161/2019 z 28.9.2021) považoval „za formu prejudiciality k prejednávanej veci“, preto ďalej otázky, o aký zmluvný typ išlo, či zmluva spĺňala zákonné náležitosti z hľadiska obsahu, formy, resp. podmienok, nevyhodnocoval.

3. Okresný súd vzhľadom na spotrebiteľský charakter záväzkového vzťahu strán a s poukazom na § 52 ods. 2 vety druhej Obč. zák. skúmal, či ku dňu vyhlásenia okamžitej splatnosti predmetného úveru bol dodržaný zákonný postup podľa § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Obč. zák. Zdôraznil, že v prípade, keď je dlžníkom spotrebiteľ, zákon modifikuje podmienky zosplatnenia celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky v tom smere, že toto právo môže dodávateľ využiť najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky za predpokladu, že súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na možnosť uplatnenia daného práva.

4. V konkrétnostiach súdnej veci okresný súd uzavrel, že ak žalobca výzvou zo dňa 26.3.2014 vyzval dlžníkov (spotrebiteľov) na zaplatenie omeškaných splátok (k uvedenému dňu vyčíslených vo výške 19.275,92 eur) s upozornením na možnosť zosplatnenia a následne pristúpil k zosplatneniu až ku dňu

4.2.2015, je takéto zosplatnenie neplatné, „nakoľko je evidentne mimo relevantných zákonných lehôt upravených v označených ustanoveniach“. Je zrejmé, že ku dňu výzvy (k 26.3.2014) poslednou do úvahy prichádzajúcou splátkou, s ktorou boli dlžníci v omeškaní 3 mesiace a pre nezaplatenie ktorej mohol žalobca pri dodržaní zákonného postupu vyhlásiť okamžitú splatnosť, bola splátka splatná 20.12.2013. Právo na zosplatnenie tak mohol žalobca v zmysle § 53 ods. 9 Obč. zák. využiť najskôr po 20.3.2014 a v zmysle § 565 Obč. zák. najneskôr do splatnosti ďalšej splátky, t.j. do 20.4.2014. Samozrejme, za súčasného splnenia kumulatívnej podmienky, že viac než 15 dní pred uvedeným dátumom (t.j. skôr než 5.4.2014) upozornil spotrebiteľa na uplatnenie predmetného práva. Žalobca však k zosplatneniu pristúpil až dňa 4.2.2015, t.j. cca 11 a pol mesiaca po lehote vyplývajúcej z § 565 Obč. zák. („do najbližšej nasledujúcej splátky“).

5. Okresný súd zopakoval, že žalobca, uplatnený nárok skutkovo vymedzil a špecifikoval ako plnenie z predčasne zosplatneného úveru, na zaplatenie čoho však žalobcovi nárok nevznikol. Keďže zosplatnenie úveru bolo vyhodnotené ako neplatné, v posudzovanom zmluvnom vzťahu ide stále o „živý úver“. Okresný súd súčasne konštatoval, že nárok nebolo možné posudzovať inak; napríklad/ predovšetkým ako plnenie jednotlivých nezosplatnených splátok, lebo by išlo o odlišný (žalobcom neuplatnený) nárok. O trovách konania rozhodol tak, že v spore úspešnému žalovanému ich náhradu nepriznal, nakoľko zo spisového materiálu nezistil, žeby tomuto v súvislosti so súdnym konaním nejaké trovy vznikli.

6. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca, ktorý sa alternatívne domáhal jeho zmeny tak, že žalobe bude vyhovieť v celom rozsahu, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a rozhodnutie. Namietal, že okresný súd v otázke vyhlásenia mimoriadnej splatnosti pohľadávky vychádzal z nesprávnej tézy, že zo strany žalobcu došlo k uplatneniu práva v zmysle § 565 Obč. zák. Zároveň tvrdil, že označená právna norma nie je kogentnou, nakoľko je v nej „uvedené doslova: môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky“; je preto zrejmé, že toto zákonné ustanovenie má „jednoznačne dispozitívny charakter“.

7. Odvolateľ zdôrazňoval, že vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru bolo ním realizované na základe zmluvného dojednania o možnosti veriteľa ukončiť vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru možnosť splácať poskytnuté peňažné prostriedky v splátkach. Podkladom daného oprávnenia boli Všeobecné obchodné podmienky žalobcu a súvisiace obchodné podmienky pre dotknutý bankový produkt. Vyhlásenie mimoriadnej splatnosti teda nepredstavovalo reakciu žalobcu na nezaplatenie konkrétnej splátky, ale bolo dôsledkom dlhodobého neplnenia si povinností zo strany dlžníkov, ktorí nereagovali ani na opakované výzvy na doplatenie dlžných splátok. Súčasne však odvolateľ tvrdil, že postupoval v súlade s § 53 ods. 9 Obč. zák., čo do potreby výzvy, ktorá predchádzala zosplatneniu úveru.

8. Žalobca nesúhlasil s tým, že mu okresný súd nepriznal ani uplatnené splatné splátky úveru. Pokiaľ by aj bolo opodstatnené konštatovanie, že nedošlo k platnému vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru/ pohľadávky, neobstojí záver, že žalobca si uplatnil nárok iba ako plnenie z predčasne zosplatneného úveru. Tvrdil, že zo žaloby vyplýva, že uplatnený nárok pozostával zo splatných splátok úveru do vyhlásenia mimoriadnej splatnosti pohľadávky, z nesplatených pohľadávky, ktorej splatnosť nastala dňom vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru a z príslušenstva pohľadávky. Okresný súd tak „bol povinný rozhodnúť“ o priznaní časti omeškaných splátok úveru splatných ku dňu vyhlásenia jeho rozsudku (k 28.2.2022), ako aj k ním prislúchajúceho príslušenstva.

9. Odvolateľ „z dôvodu právnej istoty“ doplnil, že § 54a Obč. zák. nadobudol účinnosť 5.12.2018, t.j. až po podaní žaloby. S poukazom na § 879v Obč. zák. je de lege vylúčená aplikácia dotknutého ustanovenia v súdnych konaniach, ktoré začali pred označeným dňom. Uzavrel, že v dôsledku nesprávneho zamietnutia žaloby, okresný súd nesprávne rozhodol aj o náhrade trov konania.

10. Žalovaný zostal v odvolacom konaní nečinný.

11. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

12. Odvolateľ vôbec nereagoval na určujúce konštatovanie okresného súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch sa prednostne aplikujú normy občianskeho práva, čo vo vzťahu k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti pohľadávky zahŕňa § 53 ods. 9 a § 565 Obč. zák. Druhé spomínané zákonné ustanovenie je striktným právnym základom prípustnosti zosplatnenia pohľadávky. Len v prípade, že takéto oprávnenie veriteľa vyplýva zo zmluvných dojednaní strán záväzkového vzťahu alebo z rozhodnutia, môže totiž

veriteľ prikočiť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti záväzku (z pohľadu veriteľa pohľadávky a z pohľadu dlžníka dlhu).

13. Nadväzne je nutné vnímať § 565 Obč. zák. ako kogentnú právnu formu. Kogentnosť konkrétnej právnej normy pritom nemá nič spoločné s tým, či pravidlo správania definované v jej dispozícii je vyjadrené vo forme príkazu, zákazu alebo dovolenia („môže“). Odvolateľ v dotknutej časti svojej argumentácie „zmiešal“ (nie je podstatné, či nevedome alebo účelovo) dve rôzne právne kategórie - kogentnosť, resp. dispozitívnosť právnych noriem a obsah dispozície ako jedného z prvkov (štruktúry) právnej normy. Napokon, čiastočne až v rozpore s daným argumentom sám poukazuje na to, že možnosť zosplatnenia úveru vychádzala zo zmluvných dojednaní; t.j. odvíjala sa práve od základu výslovne definovaného v § 565 Obč. zák.

14. Žalobca síce tvrdí, že pri zosplatnení úveru rešpektoval § 53 ods. 9 Obč. zák., ktorý stanovuje osobitné podmienky aplikácie § 565 Obč. zák., ale k obojm označeným právnym normám pristupuje „značne selektívne“. Z ustanovenia § 565 Obč. zák. akceptuje len tú časť, ktorá umožňuje vyhlásiť mimoriadnu splatnosť dlhu na základe dohody zmluvných strán a úplne prehliada časť týkajúcu sa lehoty, v ktorej (dokedy) je možné toto oprávnenie veriteľa využiť. Ustanovenie § 53 ods. 9 Obč. zák. označuje za ním dodržané, čo však viaže iba na okolnosť upozornenia spotrebiteľa na možnosť zosplatnenia dlhu a časť týkajúcu sa omeškania viac ako troch mesiacov s určitou splátkou, ako aj súvislosť so všeobecným pravidlom vymedzeným v § 565 Obč. zák. (prioritne jeho druhú vetu), na ktorý § 53 ods. 9 výslovne odkazuje, ponecháva bez bližšieho povšimnutia; osobitne z hľadiska jedinečných časových súvislostí vlastných iba a len prejednávanému prípadu.

15. V dotknutých individualizovaných konkrétnostiach, ktoré jednoznačne vymedzil (a to opakovane) okresný súd v napadnutom rozhodnutí, je nutné bez akýchkoľvek pochybností súhlasiť s jeho konštatovaním, že v súdnej veci k zosplatneniu úveru došlo „evidentne mimo relevantné zákonné lehoty“ (11 a pol mesiaca po danej lehote), z ktorého titulu takéto zosplatnenie nemôže požívať právnu ochranu. Inými slovami, ide o neplatný právny úkon pre jeho rozpor so zákonom. Dotknutý prístup korešponduje i so spôsobom aplikácie § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Obč. zák., ktorý (na v danom prípade jedinečné časové okolnosti) uplatňuje Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 36/2020 z 15.12.2020, ktoré rozhodnutie (prioritne v súvislostiach s inými právnymi otázkami) bolo publikované tiež v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 4/2021.

16. Krajský súd pre úplnosť dodáva, že spotrebiteľské právne vzťahy predstavujú osobitný druh právnych vzťahov, ktoré zahŕňajú zmluvy uzavreté medzi dodávateľmi a spotrebiteľmi tak podľa Občianskeho zákonníka, ako i podľa Obchodného zákonníka. Je nepochybné, že sa nejedná o vzťahy medzi dvoma podnikateľskými subjektmi, ale o vzťahy podnikateľa (v pozícii dodávateľa) a fyzickej osoby mimo rámec výkonu jej podnikania, či povolania (v užšom význame slova). Tieto vzťahy sú svojou povahou jednoznačne vzťahmi občianskoprávnymi, preto i na súvisiace otázky - vrátane otázok vyhlásenia mimoriadnej/ okamžitej splatnosti pohľadávky - je potrebné aplikovať Občiansky zákonník. Ustanovenie § 52 ods. 2 tretej vety Obč. zák. sa pritom vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred jeho účinnosťou (bližšie napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR z 21. apríla 2015, sp. zn. 3 M Cdo 14/2014).

17. Neobstojí ani odvolateľovo tvrdenie o nesprávosti nadväzného právneho posúdenia okresného súdu po ustálení neplatnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru. Nielen z petítu žaloby, ale predovšetkým z jej obsahu - skutkového vymedzenia tvrdeného nároku - je totiž jednoznačné, že žalobca sa domáhal zaplataenia žalovanej istiny titulom vyhlásenia mimoriadnej splatnosti (celého) úveru, v ktorom zmysle výšku istiny i vyčísl'oval.

18. To znamená, že sa nedomáhal zaplataenia splátok už splatných (niekedy označovaných tiež termínom „dospelé splátky“) ku dňu zosplatnenia úveru vymedzených jednou sumou a súčasne splátok podľa pôvodného splátkového kalendára ešte nesplatných, ktoré spadali pod režim zosplatnenia, vymedzených ďalšou, resp. druhou sumou. Rovnako vo vzťahu k príslušenstvu (k úrokom a úrokom z omeškania) vychádzal z výšky zosplatnenej (celej) istiny, a nie z príslušenstva viažuceho sa k jednotlivým postupne neuhradeným splátkam. V rámci žaloby pri stanovení určujúceho okamihu ich vyčísl'enia navyše ani nevychádzal zo dňa zosplatnenia úveru, ale zo dňa 25.1.2018, ktorý dátum súvisel „len“ s okamihom podania samotnej žaloby.

19. Za daných skutkových okolností je nepochybné, že uplatnený nárok žalobcu sa v plnej miere odvíjal od tvrdeného vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru. Nakoľko však dotknutý právny úkon nebol

platným (okamžitá splatnosť celého úveru nenastala), nie je možné žalobcovi priznať ani sčasti ním nárokované plnenie.

20. Krajský súd dodáva, že skutkové vymedzenie, ktoré by sa východiskovo viazalo na jednotlivé nezaplatené splátky (pokiaľ by aj bolo kvalifikovane prednesené v rámci odvolania), by v zmysle § 140 ods. 2 CSP predstavovalo zmenu žaloby. Tá však je nielen vo všeobecnosti v odvolacom konaní neprípustná (§ 371 CSP), ale je neprípustná tiež osobitne v spotrebiteľských veciach, v ktorých je žalovaným spotrebiteľ (§ 294 CSP); čo je i prípad súdnej veci.

21. Pokiaľ odvolateľ „z opatrnosti“ poukazuje na ne/možnosť aplikácie § 54a Obč. zák. (nemožnosť vymáhania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy) pred účinnosťou novelizácie Občianskeho zákonníka zákonom č. 343/2018 Z.z., ide o odvoláciu námietku nesúvisiacu so súdenou vecou. Otázka premlčania žalobcom uplatňovaného nároku nebola v prejednávanom prípade predmetom posúdenia a okresný súd označené zákonné ustanovenie nielenže neaplikoval, ale ho vôbec ani nespomína v rámci vymedzenia (citácie) použitých právnych noriem v bodoch 23. až 31. odôvodnenia napadnutého rozsudku.

22. Nakoľko odvolacie námietky vymedzené žalobcom, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v meritornej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

23. Žalobca síce odvolaním napadol rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, ale vo vzťahu k výroku o trovách prvoinštančného konania nevymedzil žiadnu osobitnú námietku; jeho nesprávnosť v plnej miere odvodzoval len od (tvrdenej) vecnej nesprávnosti meritorneho výroku. Nadväzne, potvrdenie posudzovaného rozhodnutia v meritornej časti, od ktorej je výrok o trovách konania priamo závislý, zakladá vecnú správnosť aj dotknutého bezprostredne podmieneného výroku o nároku na náhradu trov. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd náležite aplikoval zásadu plného úspechu v spore a prihliadol na to, že žalovanému žiadne trovy konania nevznikli.

24. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Odvolateľ - žalobca nebol v odvolacom konaní (vôbec) úspešný, preto mu nevzniká nárok na náhradu jeho trov. Naproti tomu žalovaný bola úspešný aj v odvolacom štádiu konania, ale z obsahu spisu nevyplýva na jeho strane v súvislosti s odvolacím prieskumom vznik žiadnych trov - § 251 CSP. Takéto „jednoetapové“ rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania zodpovedá aj východiskám a záverom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (bližšie napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 72/2018).

25. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.